

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

П о я с н ю в а л ь н а з а п и с к а

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: «Обґрунтування напрямків інноваційного розвитку
експортоорієнтованого підприємства»

Виконала: студентка 6 курсу,

групи 8.06.47.15.01,

спеціальності 8.03060104

«Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності»

Пилипчатіна О.І.

Керівник: д.е.н., професор Шталь

Т.В.

Рецензент: к.е.н. доц. Кот О.В.

Актуальність теми обґрунтована тим, що машинобудівна галузь відіграє особливу роль у формуванні національної економіки. Від функціонування цієї галузі економіки залежить круговорот національного виробництва. Разом з тим, успішне функціонування машинобудівних підприємств України можливо тільки на передовій технологічній основі, шляхом реалізації ними інноваційної стратегії, успіх якої визначається науково-обґрунтованим складанням планів інноваційного розвитку.

Інноваційний розвиток підприємств машинобудування в напрямку широкого освоєння прогресивних технологій може забезпечити перехід на якісно новий рівень промислового виробництва, широке впровадження технологій і обладнання нового покоління дозволить досягти такого рівня ресурсозбереження та якості продукції, що випускається, які можуть сприяти суттєвому підвищенню ступеня імпортозаміщення та конкурентоспроможності здатності на зовнішньому ринку продукції галузей машинобудування.

Економічне зростання держави залежить від активної участі країни в міжнародному поділі праці. Ефективне входження в систему світових господарських зв'язків, стабілізація економічної ситуації передбачають глибокі структурні і технологічні перетворення, що в свою чергу диктує необхідність становлення і розвитку експортоорієнтованих виробництв. Розширення експортоорієнтованих зв'язків важливо для досягнення інноваційного розвитку, створення ринкової інфраструктури, підвищення інвестиційного потенціалу, здатного бути конкурентоспроможним виробництвом за якістю продукції, підвищення ступеня адаптації вітчизняних виробництв до розвинених товарних відносин відповідно до міжнародних критеріїв.

Проблемами інноваційного розвитку експортоорієнтованих підприємств займалися такі найвидатніші вчені як: О.Т. Богомолів, В.А. Супрун, Й. Шумпетер, М. Кондратьєв, М. Портер, П. Ромер, Б.Санто, М.

Афанасьєв, В. Гриньова, В.Забродській и М.Кізім, В. Костюк, В.Ляшенко, а також О.С.Єфремов, С.Ілляшенко, І. Коробейніков, Т.Федосєєва, Л.Сай, Т.Післявоз, В.Ціпурінда, І.Підкамінній, О. Біловодська, С. Ілляшенко, О.Лапко, Т.Кужда, Л.Малюта, Л.Федулова, Л.Гохберг, О.Гречан, М.Денисенко, В.Дорофієнко, С.Ілляшенко, М.Йохн, В.Кардаш, С.Ковальчук, Т.Лепейко, О.Орлова, П.Перерва, В.Пономаренко, Л.Федулова, Н.Чухрай, О.Ястремська, Т.В.Штальта багато інших. Про внесок і значення наукових робіт яких буде розглянуто нижче.

Для вивчення обґрунтованості напрямків інноваційного розвитку експортоорієнтованого підприємства нами було обрано Артемівський машинобудівний завод «Вістек» - найбільшого виробника спеціальних високоміцних каліброваних ланцюгів, призначених для застосування в машинах і устаткуванні гірської промисловості. Як один з яскравих представників експортоорієнтованих підприємств в машинобудуванні, допоможе мені розглянути дану тему з урахуванням особливостей його функціонування в сучасних умовах.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій стосовно ефективного управління інноваційним розвитком експортоорієнтованих підприємств машинобудівної галузі.

Для досягнення поставленої мети в даній роботі, були сформульовані та вирішені наступні завдання:

розкрити специфіку інноваційного розвитку підприємства і визначити роль інновацій у формуванні ефективних напрямків розвитку підприємства;

уточнити поняття «експортоорієнтоване підприємство» та споріднених до нього інших категорій, визначити коло вчених, які займалися данною проблематикою;

дослідити експортну діяльність підприємства «Вістек»;

зробити фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства;
розробити науково-методичний підхід до оцінки інноваційного розвитку підприємства П р А Т «В і с т е к»: оцінити інноваційний розвиток підприємства та сформувати модель управління експортоорієнтованим підприємством;

обґрунтувати результативність данної моделі управління експортоорієнтованим підприємством;

дослідити особливості управління інноваційним розвитком на експортоорієнтованому підприємстві;

виділити напрямки, за допомогою яких підприємство «В і с т е к» може впливати на формування і розвиток експортної складової.

Об'єктом дослідження є процес управління інноваційним розвитком експортоорієнтованого підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій управління інноваційним розвитком експортоорієнтованого підприємства.

Методи дослідження. Теоретично-методичну базу дипломного дослідження склали загальнонаукові положення економічної теорії, наукові розробки сучасних вчених з проблем управління інноваційним розвитком. У данній роботі використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи досліджень. Для розробки понятійного апарата, систематизації існуючих підходів і визначення змісту управління інноваційним розвитком використовувалися методи, розроблені відомими в цій галузі науковцями, а також бралися до уваги методи логічного підходу щодо пізнання, систематизації та узагальнення економічних явищ та процесів.

У процесі методичного аналізу інноваційного розвитку експортоорієтованого підприємства використовувались такі методи: S W O T-аналіз (для ідентифікації та аналізу зовнішніх можливостей і загроз, оцінювання чинників внутрішнього середовища), G A P-аналіз

(для вивчення невідповідності між поточним станом і бажаним). Для оцінки інноваційного розвитку підприємства використана методика розрахунку по Коюди В. О. та Осикової А. М. У процесі аналізу експортної діяльності підприємства, використана методика Дем'янченко А. Г.

Оцінка результативності управління інноваційною діяльністю експортоорієнтованого підприємства була розрахована за Андрєнко Г. В. До того ж авторська розробка системи управління інноваційним розвитком на експортоорієнтованому підприємстві ґрунтувалась теж на дослідженнях Андрєнко Г. В.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері управління інноваційним розвитком, законодавчі та нормативні акти України, дані статистичної та фінансової звітності підприємства «Вістек», дані мережі Internet, власні аналітичні розрахунки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в огрунтуванні теоретичних засад і розробці науково-методичного інструментарію управління інноваційним розвитком експортоорієнтованого підприємства.

У процесі дослідження одержано такі найсуттєвіші результати:

Удосконалено:

систему показників щодо аналізу інноваційної активності, що на відміну від існуючих, визначають специфічні заходи та важелі управління на етапі інноваційного розвитку, що забезпечує практичне вирішення завдання активізації інноваційної діяльності;

науково-методичний підхід до оцінки готовності експортоорієнтованого підприємства до інтенсифікації інноваційного розвитку, що включає сукупність різного роду показників для оцінки обсягу, структури доходів, споживчого характеру інноваційної продукції машинобудівної галузі, а також обсягу реалізованих інноваційних

проектів, що слугує підґрунтям вибору стилів управління інноваційним розвитком експортоорієнтованого підприємства;

процесну модель управління, яка враховує етапність інноваційного процесу, вплив на його розвиток зовнішнього та внутрішнього середовища.

Набуло подальшого розвитку:

понятійний апарат теорії інновації через розмежування понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний розвиток», «економічний потенціал» та «експортний потенціал». Інноваційний розвиток трактується як економічний процес, що приводить до створення кращих за своїми властивостями товарів (продукції, послуг) і технологій шляхом практичного використання нововведень;

науково-методичний підхід до ідентифікації та аналізу зовнішніх можливостей і загроз, оцінювання чинників внутрішнього середовища (S W O T-аналіз) та вивчає невідповідності, розриви між поточним станом і бажаним (G A P-аналіз), а також методика Дем'янченко А.Г., які на відміну від існуючих найкращим чином дають зрозуміти готовність підприємства, як до інтенсифікації інноваційного розвитку, так і подальшому розвитку взагалі;

система показників оцінки результативності управління за факторами інноваційності (методика структуризації показників результативності управління інноваційним розвитком експортоорієнтованих підприємств і методика по Коюди В. О. та Осикової А.), результативність та актуальність інноваційної діяльності, кооперація та партнерство у зовнішньому середовищі, інноваційність бізнес-процесів, інноваційний розвиток компетенцій персоналу. Це дозволило виділити та проаналізувати інноваційну складову діяльності та оцінити результативність управління на експортоорієнтованому підприємстві.

Інформаційна база. У дипломній роботі використовувалися законодавчі та нормативні документи, зокрема розглядався закон України «Про інноваційну діяльність»; фінансові звітності підприємства «Вістек» з 2012-2015 рр.; посилання на мережу Internet; наукові журнали та посібники; монографії.

Практична база дослідження. Основні наукові положення дипломної роботи доведено до рівня методичних узагальнень і прикладного інструментарію, що дає можливість керівництву експортоорієнтованих підприємств приймати обгрунтовані рішення під час вибору напрямків інноваційного розвитку з урахуванням рівня результативності управління інноваційним розвитком.

Запропоновні у дипломній роботі механізми і способи їх реалізації у системі управління є достатньо універсальними і можуть бути використані для вирішення комплексу завдань, що виникають у процесі здійснення інноваційного розвитку з метою підвищення їх ефективності і зниження ризику фінансових і соціальних наслідків.

Наукові результати дипломної, які мають прикладний характер, можуть набути практичного втілення у господарській діяльності підприємства «Вістек», та інших подібних експортоорієнтованих підприємствах.

Публікації. Перший розділ в міжнародній монографії (Innovative approaches in the management of competitiveness of business: collective monograph/edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi, in 2 vol. / ISMA University. – Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 1 / T. Shtal, N. Hurzhiy, E. Pilipchatina // Modern tendencies of internet marketing as a tool of influence on Ukrainian customer p.57-67) та одна наукова публікація у науковому фаховому виданні України (Шталь Т.В., Тищенко О.О., Пилипчатіна О.І. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: теорія та методологія, Бізнесінформ, № 11, 2016 р., с.76-80).

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів та окремо технологічної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний текст дипломної роботи викладено на 121 сторінці. Матеріали магістерської роботи містять 28 таблиць, 8 рисунків та 83 джерел літератури.